

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਸਿਵਲ ਕੋਡ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।
ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2636

4 ਮਾਰਚ 1968 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਕੋਟਲ ਫੋਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (VI ਦਾ 1968)—ਕੀ ਅਲਟਰਾ-ਵਾਇਰਸ।

ਪੰਜਾਬ ਕੋਟਲ ਫੋਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ / ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਪਵਾਦਯੋਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਲ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 10 ਅਤੇ 12]

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ 1967 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰ. 14 ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਐਲ ਲਖਨਪਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਜੀ.ਆਰ. ਮਜੀਠੀਆ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.—ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ, ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2636, 2761, 2762; 1967 ਦੇ 2763 ਅਤੇ 2770; ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਸਵਾਲ ਪੰਜਾਬ ਕੋਟਲ ਫੋਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ; 1967, 1967 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 14, 4 ਨਵੰਬਰ, 1967 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਕੋਟਲ ਫੋਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1968 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 6) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) . ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ 29 ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ

30 ਜਨਵਰੀ, 1968 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਤੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ।

(2) 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2762 (ਲਫ਼ਮਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਵਿੱਚ 7 ਦਸੰਬਰ, 1967 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਛੇਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਇਸ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

(3) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਜ ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਵੀ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਜਾਂ - ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸਟਾਫਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, "ਜੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਰਮਾਨੇ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ"। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 2636 ਆਫ 1967 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਖਨਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 2762 ਆਫ 1967 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2762 ਆਫ 1967 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

(4) ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਚਾਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਉਪਾਅ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਲ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਐਕਟ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) (f) ਅਤੇ 19(1)(g) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਬੈਂਚ ਹਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਰਿਟਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 'ਮੇਲਿਆਂ' ਅਤੇ 'ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ' ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

(5) ਪਹਿਲੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ, ਕੁਝ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

Mohinder Singh Sawhney v. The State of Punjab and others
(Shamsher Bahadur, J.)

ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ. ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਪਸੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ" ਅਤੇ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ 'ਦਲਾਲ', 'ਪਸੂ', 'ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ', 'ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ', 'ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਅਤੇ 'ਨਿਰਧਾਰਤ' ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਪਸੂ' ਵਿੱਚ ਮੱਝ, ਉਠ, ਗਾਂ, ਗਧਾ, ਹਾਥੀ ਵਰਗੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਿਸਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਬੱਕਰੀ, ਘੋੜਾ, ਖੱਚਰ ਅਤੇ ਭੇਡ। ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਜੋ ਪਸੂ ਮੇਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਅਤੇ 'ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ.

(6) ਸੈਕਸ਼ਨ 3, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

(1) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਸੂ ਮੇਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਸੂ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ।"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਸੂ ਮੇਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਦੂਜੀ ਉਪ ਧਾਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਸੂ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ 'ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਾਂ ਜਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ; "ਪਸੂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" "ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ, ਸ਼ੋਆਂ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ", ਆਦਿ, "ਪਸੂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਰਪੋਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ", "ਘੜੀ ਅਤੇ ਵਾਰਡ, ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ; ਮੈਡੀਕਲ ਫਸਟ-ਏਡ", ਆਦਿ, "ਪਸੂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ", ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ

"ਪਸੂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਟੈਕਸਾਂ ਅਤੇ ਫੀਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਸਥਾਈ ਦਫਤਰ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ

ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਹਰੇਕ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਦਲਾਲ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਤੋਂ 13 ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਡਿਫਾਲਟਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਊਂਸ਼ਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। 1000. ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਇੱਕ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਫੰਡ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਦਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਫੀਸ, ਕਿਰਾਏ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਫੰਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

(7) ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

“(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ;

(a) ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ; ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ; ਅਤੇ

(b) ਦੂਜੇ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ।”

Mohinder Singh Sawhney v. The State of Punjab and others
(Shamsher Bahadur, J.)

ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਦਲਾਲ, ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ ਦਲਾਲ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੇਚੇ ਗਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕੁੱਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਸੀਮਾ" ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਛੂਤ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਛੂਤ ਵਾਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 500/- ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ। ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਕੰਪਾਊਂਡੇਬਲ ਹਨ। ਧਾਰਾ 21 ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

(8) ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਵਿਆਪਕ ਪੱਖੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਸ਼ਰਟਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ (1961 ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ 'ਫੇਅਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ "ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠ, ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚਾਰਟਰ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ"। ਸਟ੍ਰੈਂਡਜ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ 'ਨਿਰਪੱਖ' ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਸਬੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਭਰਪੂਰ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ।" ਹਰ ਮੇਲਾ, ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, "ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੇਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ"। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਫਰੈਚਾਈਜ਼ੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸਨਮਾਨ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਇੱਕੋ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਰਵੇਲ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਓਕੈਸਲ ਬਨਾਮ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (1).

(੧) (੧੯੦੨) ੨੮. 156.

(9) ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਵਿਲ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 28 ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮੇਲੇ' ਦੀ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਡੀ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ

ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟਰੋਡ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਮੰਡੀ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1967 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2636 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: -

“ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਪਸ਼ੂ', 'ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ', ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਮੇਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੈਂਬਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਪਾਰ ਲਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਆਮ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਨਿਯਮਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ"।

1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2761 ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ"। ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਭਾਵੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਵਾਜ, ਸਮਝ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਨਿਯਤ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਾਈਡ ਸ਼ੋਅ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲੱਗਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਝ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਜਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣਾ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕਿਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ

Mohinder Singh Sawhney v. The State of Punjab and others
(Shamsher Bahadur, J.)

ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(10) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਮੇਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦਾ ਕੁਝ ਤੱਤ 'ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3(2) ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ" ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ 'ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਐਡ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ; ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਮੰਡੀ ਦਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਮੇਲਾ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੁਰਦਗੀ 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2761 ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੋਣ। *ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੈਪਸੂ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ (2)* ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਫਲਸ਼ੋ ਅਤੇ ਗਰੋਵਰ ਜੇ. ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

(2) ILR (1964) 1 ਪੰਜਾਬ 455=1964 PLR 1.

ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਜੋ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਜਨਨ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸਲ ਦਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ।

(11) ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੰਬੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(12) ਸ੍ਰੀ ਲਖਨਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀ, ਬਲਕਿ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸੀਵਿਯਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ: -

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ",

ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ" ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ਜੇਕਰ "ਦੋਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਮਿਆਰ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਵਿਯਾਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ (ਚੌਥਾ ਸੰਸਕਰਣ) ਪੰਨਾ 70 'ਤੇ ਬਾਸੂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਆਮ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸੀਵਿਯਾਨਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।"

ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਫੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰ

**Mohinder Singh Sawhney v. The State of Punjab and others
(Shamsher Bahadur, J.)**

ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਨਿਰਪੱਖ' ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਲਖਨਪਾਲ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 19I(1)(f) ਅਤੇ 19(1)(g) ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਐਫ)। ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਤੋਂ (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੱਤ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (f) ਅਤੇ (ਜੀ), ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਨ: -

"(f) ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣਾ; ਅਤੇ

(g) ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਿੱਤਾ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ।

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 1951 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਜੀ) ਰਾਜ ਨੂੰ "ਲੈਣ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਹੋਵੇ" ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮਨਾਹੀ 'ਤੇ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਵੇਗੀ। ਨਿੱਜੀ ਪਸ਼ੂ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (5), ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮਿੰਦਾਰੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ '(f) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ; ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

"19(5) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ), (ਈ), ਅਤੇ (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ।

ਗਣਪਤੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਜਮੇਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 19(1) (f) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵੀ ਧਾਰਾ (ਜੀ) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਕਾਈ ਪੇਪਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ (4) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਮੁਖੋਲਕਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਨਾ 313 'ਤੇ: -

"ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਸੀਵਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਘਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜੋ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼।"

ਕਲਾਜ਼ (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ" ਵਾਕੰਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਰਨਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ: -

"ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ।"

~(3) ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 188.

(4) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 305

ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧਕ ਉਪਬੰਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤਿ-ਵਿਆਹਿਤ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ

Mohinder Singh Sawhney v. The State of Punjab and others
(Shamsher Bahadur, J.)

ਦੁਆਰਾ "ਸਬੰਧਤ" ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਅਕਾਦਮੀ ਪਧਨ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (5) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਨਾ 1054 'ਤੇ ਪੈਰਾ 17 ਵਿਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਧਾਰਾ 'ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ' ਦੇ ਸਟੀਕ ਸੰਕੇਤ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਧਾਰਾ 19(6) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 19(1) (ਜੀ) ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 19(6) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 19(1)(g) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਕੀਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ (6) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਏ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ, ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਹੀ ਗਈ ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 19(6) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਿਆਪਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ 'ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਗੇ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵਾਂਗੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(13) ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 10471

ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਐਫ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਿਕ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀਆਂ ਦਾ

ਆਯੋਜਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਆਮ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਖੁਦ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਲਈ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਰਾਜ ਲਈ ਰਵਾਇਤੀ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਚੌਥੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਐਕਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

(14) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਆਰ. ਐਨ. ਐਮ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

1

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਜੋ.

ਜਿਆਨਾ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਐਲ. ਈਸਾ ਦਾਸ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰੋਹਤਕ

ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਨੰ. 801

Mohinder Singh Sawhney v. The State of Punjab and others
(Shamsher Bahadur, J.)

8 ਮਾਰਚ 1968

ਨਿਯਮ (1952)-ਨਿਯਮ 11(2)-ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਫਿਲਿਨ ਸ਼ੀ -ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ-ਹੋਣ ਯੋਗ ਸੈਬਰ
ਹਲਕੇ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ ਲਈ ਨੋਮੀ ਨੈਟਨ ਦੀ ਚੋਣ ਟਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ ਗਈ।